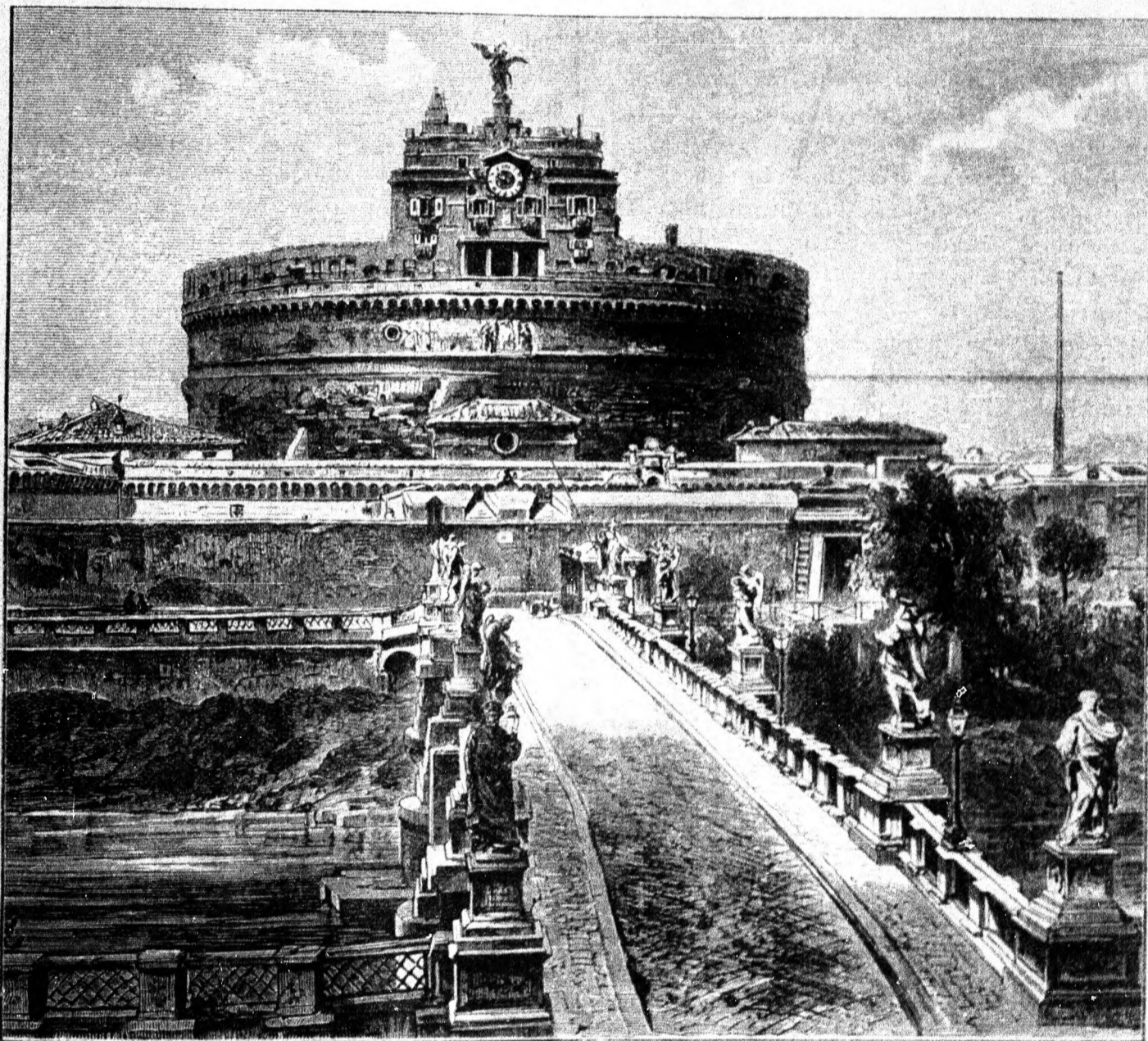

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodi každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Na pol roka	2 „ — „	VIKTOR HORNÝANSZKY.	Nevypiatené listy sa neprijímajú.
Na štvrt roka	1 „ — „		
Jednotlivé číslo 6 halierov.			

Anjelský hrad v Ríme.

Záverečné slovo.

Stojíme na sklonku roka a zároveň aj na sklonku našej púti.

O odoberajúcom sa roku nenie sme vstave mnoho dobrého povedať. V hospodárskom ohľade patrí medzi tie najnepriaznivejšie; málokedy sa tak jednomyselne ponosovali všetky spoločenské triedy, jako práve v tomto roku. Poľní hospodári ani najmenej nebanujú za ním, ale nežiadajú si ho nazad ani kupci a priemyselníci, ktorí tiež mnoho trpeli následkom všeobecného úpadku kupectva a priemyslu. Že minulý rok bol v hospodárskom ohľade tak neprajný, tak nepriaznivý, príčiny toho máme hľadať v tej politickej neistote ktorá panovala v celej Európe, ba aj za hranicami tejže. Tu potrebujeme poukázať iba na vojnu v Južnej Afrike a na čínsku výpravu. Je síce pravda, že z pomedzi európskych mocností jedine Anglicko bolo zaujaté v Južnej Afrike, jedine táto veľmoc viedla vojnu proti úbohým Búrom. Zato ale všetky ostatné európske štáty boli viac-menej na stráži, aby iskry ohňa zostaly obmedzené len na bojište južno-afrikánske. A tu je čínska výprava. Na tejto sa zúčastnily všetky európske veľmoci. A práve táto okolnosť nútila zároveň všetky aj k tomu, aj si držaly pušný prach na suchom. Lebo obyčajne tak býva, že sa spoluúčinkujúce moci zväčša rozkmitria pri delení korýsti. A tohoto sa bolo hlavne obávať v Číne. Nuž a keď zavaňňa so všetkých strán pušný prach, vtedy jedonkaždý človek rád drží groš po hromade, v takýchto okolnosťach sa nikto nezvykol púšťať do podnikov, o ktorých nikdy nenie istý, či ich zajtra búrka vojny nezmetie. A toto sú tie okolnosti, ktoré zapríčinily, že v kupeckom a priemyselnom ohľade všetko spalo, nebolo tu žiadneho života.

Ale nejdeme tu dlho rozmyšľať o všeobecnom hospodárskom úpadku, dosť smutné je, že sme údery toho zjavu všetci viac-menej pocítili.

Dneskajšie naše záverečné slovo pohľadá sa viac na náš užší domáci život. Dneskajším číslom odoberáme sa od ct. slovenského obecnstva v terajšej podstate, čo samostatný ľudový časopis. Časopis náš od budúceho roku prestane vychádzať. Nie snáď preto, žeby nás ct. slovenské obecnstvo nebolo dostatočne podporovalo; ale

ani z tej príčiny nie, žeby sme boli slabúšsky opustili zástavu slobodomyselnosti, liberalismu a úprimného vlastenectva: lež prestane časopis náš preto, že nechceme drobiť sily.

Od 1-ho januára totižto politický časopis «Slovenské Noviny» stanú sa denníkom. Tento časopis je práve tak neohrozeným bojovníkom liberalismu a nekalého uhorského vlastenectva, jako aj «Opravdový Kresťan»; časopis tento práve tak vytrvale bojoval a bojuje za zásady slobodomyselnosti a práve tak odhodlane bojuje proti nevlásteckým námahám niekoľkých slovenských prepiatcov, jako aj my. V tom okamihu, keď sa časopis tento obetovavosťou vysokozašlúžených vlastencov a následkom oduševnenej zaujatosti slovenského obecnstva stane denníkom, ktorého jednotlivé čísla budú k dostaniu za jedon krajciar, nedržíme za cieľu primerané a politicky múdre, aby sme popri denne vychádzajúcom časopise aj naďalej jestvovaly. My prestaneme síce dľa mena, ale nie dľa podstaty, lebo sily naše spojili sme so silami «Slovenských Novín» a tak ruka v ruke, jednomyselne a svorne budeme pracovať na dosiahnutí dosavadného cieľa.

Že jaké veľké výhody poskytuje denník, to nemusíme zdĺha opisovať. V dneskajšom pokročilom čase, keď sa všetko rýchlosťou blesku vyvinuje a napreduje, aj len jedon jediný týždeň je dlhý čas, behom ktorého musí na čerstvé zprávy čakať ten, kto čítal len týždenník. My sme týždenne sossbierali politické udalosti, a udeľovali sme tiež našim ct. čitateľom; uznávame, že to v dneskajšom čase viac nepostačí a práve preto, s tou najväčšou ochotou a radosťou spojili sme sily svoje, aby z dvúch časopisov stal sa jedon, ktorý denne čo zornica zasvieti po slovenských stranách.

A v tom okamihu, keď sa odoberáme od našich ct. čitateľov, čo najvreljšie im odporúčame «Slovenské Noviny», ktoré ponevác budú vychodiť v srdci krajiny v Budapešti, kde sa sbiehajú so všetkých strán telegrafy a železnice, podávať budú slovenskému čitateľstvu vždy najčerstvejšie zprávy a chýry z celej krajiny a z celého sveta. A pritom časopis tento bude tak lacný, že je to až prekvapujúce. Jedno číslo bude v miestnom odpredaji stáť len dva haliere čili jedon krajciar. Jednotlivé

čísla bude možno dostať vo všetkých väčších obciach, mestách a mestečkách. Kto si ale nechce čísla po jednom kupovať, ten si časopis predplatí buď na celý rok, na pol alebo len aj na štvrt roka. A časopis tento je aj takto veľmi lacný, na celý rok bude stáť 12 korún, na pol roka 6 korún a na štvrt roka tri koruny, v čom je už zahrnutá aj poštová doprava. Úfame sa, že naši ct. čitatelia práve tak jednomyselne pridružia sa pod zástavu «Slovenských Novín», jako vďačne sme sa spojili my, aby sme tak spojenými silami čím istejšie a rýchlejšie dosiahli vytknutý cieľ.

Ešte len jedno chceme. Asice úprimnú vďaku vzdaf všetkým tým pánom, ktorí nás jak hmotne, tak aj duševne výdatne podporovali. Prosíme ich úctive, aby laskavosť túto na budúce preukazovali «Slovenským Novinám» a tieže čo najmohutnejšie rozširovali, čím našej milej vlasii len vďačnú a neoceniteľnú službu preukážu.

Slovo k rodákum.

Zas ukončuje sa jeden rok, rok zvláštny a s mnohých ohľadov pamätný i pre nas. Odhliadnuc od toho, že hned pri vzniku svojom, ba už pred vznikom svojim mnohé a ostré hádky zapríčinil tým, že nevedeli sa podnes ustáliť o ňom, či je on posledným rokom devätnásteho a či prvým dvadsiateho stoloetia: významným a pamätným bol on už i preto, že devätnáststo rokov minulo od narodenia Spasiteľa nášho a deväťsto od založenia rímsko-katolíckej cirkve v Uhorsku. Dôrazne hovoríme, že od založenia cirkve rímsko-katolíckej, lebo veď stopy kresťanstva už dávnejšie nachodíme v dejinách Uhorska. Hodne predtým hlásali kresťanstvo pravoslávni apoštolovia Cyrill a Method a mali mnohých prívržencov. No pravda je, že kresťanstvo pod panovaním prvého kráľa Štefana stalo sa všeobecným a my mali sme dôkladnú príčinu i povinnosť vďaky vrele vzdaf za to Pánu Bohu a Spasiteľovi nášmu.

Ale významný bol to rok aj v politickom živote našom, prúd rídzeho liberalismu očisteným zostal a zmohutnel tak, že teraz ho už ani brány pekelné nepremôžu.

Malá, ale odhodlaná a v prostriedkoch nie veľmi prierčivá čata zpaľovníkov postavila sa oproti zdaraému prúdu tomuto, a čata tá dnes je — môžeme to povedaf, — roztrepaná.

Porážka za porážkou stíha túto klerikálnu opposíciu, nielen smerodajné politické kruhy poznali, odsúdili a zavrhlí ju, ale už — Bohu chvála — aj ten podvedený, zavedený a dlho mámený ľud.

Známky a dôkazy toho sú mnohé; — takže je v nich preberaf, no nateraz len dva pripomenieme. — Sú to posledné dve voľby ablegátske v šopronskom Nagy-Martone a v Csongráde.

Porážku v Tapolczi pripisovali ľudári tomu, že postavili za kandidáta muža v okrese úplne neznámeho, a mnohí hotoví im boli to aj uverif. My pravda už vtedy právom poukázali sme na to, že príčinou porážky ľudárov nič iné je nie, ako ani byť nemôže, jedine nespôsobnosť a planý základ ich politiky; povedali sme, že Uhorsko vierovyznanské ciele neztrpí za také, ktoré by za základ utvorenia politickej strany prijaté byť mohli a smeli. A tvrdenie naše dokázaly udalosti, ktoré sa posledne odohraly.

Šopronskú stolicu ľudári vôbec za svoj najmocnejší hrad považovali a — Nagymartonská pevnosť posmešne podľahla, padla. A mali tamojšieho, známeho, vychýreného kandidáta Ondrej Póda, pápežský prelát, opát-kanonik šopronský bol a je veľhlasný agitátor ľudárov. Zaňho bojovali do zadrhnutia kňazi a kapláni okresu dňom i nocou. V prospech jeho tam bol preslulý Štefan Rakovszký, podpredseda klubu ľudárov; tam bol aj evanjelik barón Ivor Kaas; — čo len nohy malo z ľudárov, všetko bolo vyslané agitovať — a výsledok bol neslýchaná a nevidaná porážka. V ľudárskom okrese padol ľudár a sotva jednu tretinu hlasov obdržal. Vodcov bolo až nazbyt, ale nebolo bojovníkov. Tito ako praví uhorskí vlastenci stali si pod zástavu čistého a úprimného liberalismu.

Nie menej skvele padnul v Csongráde kňaz Antal Hegyi. Aby zvířazil vyhlásil sa za neodvislého. Keď mu to neosožilo, vystavil nový program *neodvislo-ľudársky* a Alkotmány ho vítal v ľudárstve a vyzýval neodvislých voličov, že keď sa pre svoje štátnoprávne stanovisko nemôžu pripojiť k strane ľudárov na základe 1867. stojacej, aby sa čo ľudári pripojili k Hegyimu, ktorý je vraj neodvislý a ľudár. Tedy i stanovisko vyrovnania je ľudárom nie tak vážnym, ako klerikalismus, tak čo povedali sami, no my sme to a s nami aj veškerý ľud i tak dávno vedeli. Preto smutne padnul aj hecovník, kňaz Hegyi.

Kdeže teraz už nájdú tie svoje okresy pri budúciach voľbách naši smutno-smiešni ľudári? Jestli nie vo vymretom mesiaci, tak veru istotne nie v našom už prebudilom Uhorsku, a to tým menej, lebo nechtiac sami ho prebúdzajú.

Len toľ nedávno, dňa 19. decembra, piše akýsi Csiki: «Ako v duševných veciach kňaz, tak je vo svefských veciach ocom v obci rychtár» a pre obúch správne žiada kruh a slobodu účinkovania. Nuž páni ľudári, či sa táto správnosť a spravodlivosť len na malichernosti vzfahuje a nie aj na veci veľké? Či čo je platné ohľadom obce ztrať platnosť ohľadom na krajinu? Veru

nie. Ako v obciach o duševné potreby kňaz a o svetskú rýchtár pečuje, tak podobne v krajine a štáte kňazstvo a vláda s jej úradníctvom. A ako sa rýchtár nemieša do cirkevných záležitostí, tak nesmie sa ani kňaz, čo kňaz do vecí rýchtárskych miešať. Tým podobne ako sa nemieša vláda a úradníctvo do duševných záležitostí cirkve, tak ani táto nemá žiadon vplyv na štát a žiadnu nadvládu nad ním. — I rýchtár patrí k cirkvi a ako údovi cirkve patria mu i isté práva: i kňaz je občanom štátu, a ako občan má tiež svoje politické práva, no len ako občan a nie ako kňaz, preto keď politicky účinkuje, nech je len rovnoprávnym občanom a nie kňazom. Toto je pravda, a túto pravdu prekrúcajú, hanobia ľudári, lenže na darmo, lebo ich ľud už dávno prezrel.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Tri vážne návrhy zákonov. Vláda chce dať pojednávať bezprostredne po prijatí rozpočtu ešte pred rozpustením terajšieho snemu tri vážne návrhy zákonov: asice návrh zákona o vicinálnych železničiach, o sjednotení stoličnej, mestakej a obecnej administrácie a návrh zákona o ablegátskej inkompatibilite. Všetky tieto tri návrhy predostre vláda snemu čím skôr; pojednávanie návrhov týchto bude živé.

Soštatnenie zdravotníctva. Ministerský predseda Széll drží soštatnenie zdravotníctva za tak vážnu vec, že tože chce previesť ešte pred všeobecnou reformou administrácie. V ministerstve vnútra pracujú teraz pilne na návrhu, poťahujúcom sa na soštatnenie zdravotníctva.

Nový rok v politike. Z príležitosti nového roku

jako po iné roky, tak aj teraz, politické stránky pozdravia vodcov svojich. Ponevác pozdravy pozostávajú zväčša z politických osvedčení, samo sebou sa rozumie, že najväčnejší je pozdrav liberálnej, panujúcej strany, ktorým vodcu svojho, ministerského predsedu pozdraví. Tentoraz rečníkom liberálnej strany bude Maximilian Falk, jedon z najdávnejších a spolu aj najstarších bojovníkov liberalismu.

Nová porážka Iudovej strany. Jak posledne v jednotlivých okresoch prevedené ablegátske voľby možno považovať za tieň výsledku budúcich všeobecných volieb, tak Iudovej strane odcengali. Keď bol nedávno zomrel Iudový ablegát Anton Mócsy, Iudová strana okres jeho považovala za celkom istý a horko sa sklámala, lebo tam zvíťazil liberál. To samé sa opakovalo teraz v Nagymartonskom okrese, kde bol pri všeobecných voľbách s Iudovým programmom zvolený Ján Asbóth. Ján Asbóth neskoršie vystúpil z Iudovej strany a teraz sa vzdal aj vyslanectva. Pri prevedení voľby dňa 20-ho decembra Iudová strana aj tu utrpela porážku, lebo aj tu bol zvolený kandidát liberálnej strany. Tieto porážky sú najistejším, najmakavejším znakom toho, že prívrženci Iudovej strany rednú, asice rednú preto, lebo obyvateľstvo začína nahliadať, že delenie obyvateľstva dľa vierovyznania veľmi škodí celistvosti krajiny.

Z afrického bojišťa. Nové úspechy Búrov zapríčinily v Anglicku veľký poplach. V Londýne panuje veľké rozhorčenie nad hlavným veliteľom v Afrike ponechanej posádky lordom Kitchenerom, ktorého chovaniu pripisujú najnovšie nezdary, ktoré potkaly anglickú posádku. Tak sa zdá, že Angličania budú musieť ešte muoho krve a peňazí obetovať, kým budú môcť Transval svojím pomenovať, jak ho vôbec budú kedy svojím menovať. — Najpovážlivejšie je, že badať stopy nespokojnosti aj vo všetkých tých krajoch, ktoré už od dávna patria Anglicku, ktorých obyvatelia by ale radi sa striasli nadpanstva anglického.

V z i m e.

Ostrý mráz je, — vrzdí sniažik
Pod nohami, —
Sankujú sa bystrí chlapi
Dúbravami.

Tento letí ako strela
Shora na dol,
Ten so sánok už v pol ceste
Chudák spadol.

Skvie sa rieky hlad strieborná
V slnka svite,
Kľzajú sa chlapi smeli
Po nej hbite.

Rovný má smer jeden, druhý
Krivý, hadí:
Bársktorý však leží iste,
Jak zavadí.

Kľzeme sa, sankujeme
Cestou žitia:
Zdar nás tisne a nehody
Zpät zas chytia.

Boríme sa — a nevieme
V najviac pádoch:
Prečo leží toľko súcích
Po garádoch?

Zakladajme úverkové spolky!

— Raď: *Kysučan*. —

(Dokončenie.)

Radom došli na vypracovanie štyri exempláre stanov, a nakoľko tie už boli tlačené, vpísali do nich len nahradenie, týkajúce sa konopického úverkového spolku. Na koniec ale dali formu potvrdenia týmito slovami: «valné shromaždenie prítomné stanov v celom ich obsahu spolu do osnovy vpísanými náhradnými slovami prijíma a ustáľuje.» Toto s podpismi na všetkých troch exemplároch stanov tak predseda, jako notár a dva dôverníci potvrdzujú. Dva exempláre stanov idu ku súdnej stolici, tretí Ústrednému spolku, štvrtý ale zostane pre domácu potrebu.

Keď už boli stanov vypracované, musel sa odpísať lajster členov úverkového spolku, lebo súdna stolica musí vedieť, že ktorí sa spojili a koľko majú peňazí, lebo len tak môže dať povolenie k účinkovaniu. Pôvodný menoslov členov podpísaný predsedom, notárom a dvoma dôverníkmi valného shromaždenia dopyšle sa súdnej stolici; odpis ale sa podrží, na ktorý mená neskoršie vstúpivších napíšu, medzi tým medzi mená predošle vstúpivších a na novo vstúpivších členov treba fahať čiaru, aby bol rozdiel učiný medzi menoslovom členov súdnej stolici už zaslaným a ešte nezaslaným.

K súdnej stolici ale treba aj prosbopis zadať, aby potvrdila stanov úverkového spolku, no ale aj to, aby mu dovolila účinkovať a dobrým okom hľadela na tento zadaný prosbopis, ktorý tiež vyhotovil ten peštiansky pán a odovzdal ho s tou úpravou riaditeľstvu, aby tenže všetci riaditelia buďto v prítomnosti kráľovského verejného notára, alebo okresného sudcu podpísali.

Konečne ešte oddal riaditeľstvu tri exempláre címeru, naložiac im, aby sa čím skôr shromaždili (totiž riaditelia) a sobrali sa lebo ku okresnému súdu, alebo ku kráľovskému notárovi, kde tieto exempláre všetci podpíšu.

Na toto Peter Kolesár ztratiac trpezlivosť, vykrične:

— No, už zase načo je toľká ceremónia a komédia, veru naši priatelia izraeliti nevypisujú toľko, keď utvorujú obchod a hľa, ani vlas na hlave sa im neskrývi.

— Voľačo dobre vyprávate priateľu Kolesár — vetil peštiansky pán — ale však hej rovná cesta je najistejšia a keď strýčko Andriš zo samej svrbľavosti skočí do studne, kmotor Pavel to nemusí probovať. Zákon musí každý ctíť, Nenie to dobrý Uhor, ktorý chce zákony svojej vlasti vysmiať. Zákon rozkazuje, teda učiňme a budeme mať spokojné svedomie.

Jedon exemplár címeru treba poslať Ústrednému spolku, pozostalé však dva súdnej stolici.

Prijdúc do poriadku s úradnými písmami, nasledovalo prvé riaditeľské zasadnutie.

Riaditeľstvo konopického úverkového spolku zasadnúc, asíce menovite: Michal Kolesár, Daniel Krkoš, Andrej Fuňák, Peter Zelený, Šimon Privický, Michal Krátky, Martin Žitňanský a Jozef Vysník začali rozmýšľať, že jakým spôsobom majú poľnúť stroj úverkového spolku.

— Vidíte, drahí priatelia, — prevzal slovo peštiansky pán — vy ste však ver riaditelia? Občania vás dôverou poctili, keď vás na túto čestnú hodnosť svojimi hlasmi vyvolili. Zastupujte túto hodnosť svedomite. Kmotorstvo alebo riaditeľstvo nech vás neodstraší od pravdy. Hovorím, na hmotné polozenie dobrého priateľa, keď predostre zmenku, nehľadte okrasľujúcim sklom; dlžoby nepriateľa ale neberte pod zväčšovacie sklo a neodstráňte ho len preto, lebo snáď jeho tvár sa z vás jednomu alebo druhému nepáči, alebo snáď jedného-druhého trápi srdce, lebo že teda túto alebo inú vďačnosť vám neučinil. Tu sa len okolo toho obracia spravodlivosť, že či ten utisnutý chudák pýta na dobré, potrebné, užitočné veci peniaze a či môžete v ňom úplne dôverovať, je-li statočný, počestný, striezlivý a keď aj nie naraz, ale teda či bude vstave pomaly dlžobu odplácať. Súc teda riaditeľmi úverkového spolku, spravujte, regulujte, vedte s dobrou vôľou a vytrvalosťou spolok, lebo jako keď zkvitne, zásluha bude vaša, práve tak za lenivosť faží zodpovednosť vaše plecia. Teraz ale vyvolte z pomiedzi vás samých jedného predsedu a jedného námestného predsedu, ten nech riadne vedie riaditeľské shromaždenia, námestný predseda ale len vtedy, keď by sa predseda pre vážne príčiny nemohol dostaviť.

Mienka riaditeľov sa v tom zhodla, že Daniel Krkoš bol za predsedu, Michal Kolesár ale sa podpredsedu vyvolený.

Obidvaja poďakujúc sa priateľom svojim za dôveru, Daniel Krkoš vyvolenie kassira a účtovníka týmito slovami navrhnul:

— Veľactení páni riaditelia, ponevác v dnešnom čase ku každej práci potrebný je stroj, tak aj my ku vykonávaniu práce v úverkovom spolku potrebujeme stroj. No teda, hovorím, tento stroj bude kassir a účtovník. Moja mienka by tá bola, aby sme vyvolili za kassira Juraja Baco, v zásluhách zostaralého pána rektora, ktorého nič nezaškvrňuje; za účtovníka ale navrhujem pána Jána Bedlivého, pauského pisára, ktorý je veľmi obratný.

— Znamenite! Nech žijú! — znela odpoveď.

— A nakoľko sme všetci o tom presvedčení — pokračoval predseda — že jako kassir, tak aj účtovník sú statoční, počestní, spoľahliví

ľudia, od týchto tedy nežiadame kauciu. Plácu ale, na konci roka uvidíme, budeme na čistom, jako sme šafáril, teda potom im vyslovíme našu vďaku a uznanlivosť za srdečné ustávanie v podobe honoráru.

— Znamenite, prijmeme návrh pána predsedu — znelo z úst riaditeľov.

— Nakoľko ale už prevelebný pán Ján Umný odporúčal jednu izbu za úradnú miestnosť, — povedal pán predseda — z tej príčiny sa už nemusíme starať za čas o úradnú miestnosť. Nech ho Pán Boh požehná za jeho dobrosrdečnosť, že nám z počiatku pomohol.

— Pofahom na úradné hodiny to navrhujem, aby sme takové v sobotu popoludní od 2. do 6. držali, súc už vtedy príprava ku sviatku, práca nechutí tiež natoľko. My riaditelia ale držíme dvakrát mesačne shromaždenie, a keď by sa pridala dajaká náhla, neodkladateľná zmenka alebo dačo podobného, teda aj vtedy sa sídme v miestnosti obchodu, v deň obchodný, v sobotu popoludní.

— V obchodný deň, aby mohlo byť riaditeľstvo úplne pokojné o náležitom stave vecí, musí byť jedonkaždý člen riaditeľstva dľa abecedy prítomný, na kassíra a účtovníka pozorovať a knižočky podpisovať, hotové peniaze na konci sčítat a len vtedy, keď sa hotové peniaze so summou v pokladničnom hárkú naznačenou srovnávajú, takový s vlastnoručným podpisom zatvorit.

— Ohľadom pozícií taktó mienim, že bude najlepšie, aby sme ani my nefahali kratšie, ani členovia netrpeli škodu a nemohli sa ponosovať na úžerníctvo, teda nech platí dlžnik od 200 korún 14 korún polročne na prijat sa majúcu a dvúma ručiteľmi pravidelne podpísanú zmenku alebo obligáciu.

— Aby sme ale našich spolublížnych na sporivosť navykali, od vkladu platme väčší úrok, od 200 korún 10 korún.

Ponevác všetci riaditelia boli usrozumení o veciach a úpravách skrze predsedu prednesených, predsedu živili a o riaditeľskom zasadnutí dve zápisnice zhotovili. Jednu z nich s ostatnými listinami predostreli Ústrednému spolku, druhú ale podržali doma.

Tak uplnul v Konopiciach ten večne pamäny deň, všeobecné oduševnenie lesklo sa na ich tvárach, lebo toto predpovedalo konopicovčanom lepšíu, blazenejšíu budúcnosť.

BESEDNICA.

Fánuškina pomoc.

Vypráva *Kladivo*.

— V 20. roku srdce dievčata už prudko bije, — vetila krásna pani Milkovná, — ale v tomto veku ešte vo veľmi málo dievčenských srdciach prebudí sa opravdová láska. Ja s mojej strany Fánuške, jednej mojej bývalej spolužiačke, môžem ďakovať, že som našla opravdovú lásku.

Moji rodičia, ktorí o mnoho lepšie znali, kto je lásky hodný, nežli ja, to chceli, aby som išla za syna Milkovie. Ja som odporovala tomu celou silou, lebo Ferko bol síce driečny človek, ale taký... vážny! A k tomu merník!... Pravda, že bol bohatý a čakala ho pekná budúcnosť; ale čo má láska do toho!... Pre mňa nežil nik na svete, len Eduard Stejný, syn nášho suseda. To bol môj detinský priateľ, spolu sme sa hrávali, spolu rástli, a mysleli sme, že priateľská ľubosť už teraz, keď sme veľkí, musí sa premeniť na lásku. Vyznali sme teda jedon druhému, že sa milujeme vzájomne. Možno, že som ho skutočne milovala; vtedy som to aspoň tak verila, že ho náruživu milujem. Slávnostne sme si sľúbili, že si v láske verní zostaneme...

Moje odporovanie rodičov veľmi prekvapilo a na moju prosbu privolili, aby sme sľuby na čas odložili, Ferko istotne veril, že prv-neskôr premôže moje detinské odporovanie, a ja som sa neznala už nijako proti nemu brániť, keď mi naraz na um prišlo, že snáď s Fánuškinou pomocou budem sa ho môcť pozbaviť.

Fánuška bola neobyčajná krásavica; mala utešené čierne vlasy, ohnivé oči, červené perny, ružovú tvár a kráľovskú postavu. Myslela som, že toto dievča každého podmaní, koho len chce.

Len Ferkovi môžem ďakovať, že mi zišla na um Fánuška. S časom na čas stretla som sa s Eduardom u daktorého z našich spoločne známych. Raz som sa mu sťažovala!

— Neznám, že prečo behá za mnou ten Ferko, keď ho ja nemilujem?

— Lebo sa mu páčite...

— Snáď som pekná?

— Bez pochyby.

— O, poznám dakoho, ktorý je o mnoho krajší odo mňa!...

A hneď poprosila som mojich rodičov, aby Fánušku na pár týždňov povolali ku nám. Ja som chcela, aby Fánuška bola mojim sokom, a žeby Ferka podmanila. A keď sa to podarí, vtedy sa snáď moji rodičia nebudú odtahovať, aby som sa vrhla do náručia môjmu zvelebovanému a vernému Eduardovi. Medzi týmto časom na každý spôsob sa dozviem, miluje-li ma Ferko opravdove? Lebo keď ho nebude vstave Fánuška odo mňa odstrániť, vtedy ma zaiste miluje.

Keď prišla Fánuška ku nám, to som jej riekla, aby sa vynasnažovala byť čím krajšou, zvlášte dnes večer, lebo aj Ferko dôjde.

— Prečo ja mám byť pekná? — pýtala sa Fánuška.

— Neskoršie ti poviem. Teraz sa uspokoj len s tým, aby si bola čím krajšia.

Síce bola taká krásna, že práve ani nepotrebovala túto moju radu.

Veru, keď vstúpila Fánuška do salónu a predstavili sme ju Ferkovi, vyznám, bola som trochu žiarlivá, zvlášte pri svetle lampy bola utešenej krásy. Ani ja, ani nikto druhý sa jej nevyrovnal. Veľmi som pozorovala, ako sa chová Ferko proti nej, a ku môjmu veľkému zadiveniu musela som zkusiť, že si ju Ferko ani nevšímne.

Zvláštne, že bol od tejto doby u mňa trochu obľúbenejší. Bola som záдумčivá a myslela som, že neskoršie na každý spôsob spozoruje jej krásu...

Ale bárs kde sme spolu išli, vždy tak robil, ako by ju ani nevidel; každý sa okolo nej vrtil, čo zriedkavej krásavice, on ale tým väčšmi pozeral za mnou, nežli pred tým. A ponevác ma iní celkom zanechali, veľmi som bola povďačná Ferkovi, čo môj súcit len zväčšovalo.

— Teda opravdu ma miluje? — pýtala som sa sama seba.

A trochu som sa tešila tomu, že som prevýšila Fánušku. Ona vidíac, že jaký je Ferko chladný oproti nej, aj bez môjho popudzovania žiarlila naň.

Jedon raz potom pri jednom obede, keď sedel Ferko vedľa mňa a jedine so mnou sa zaoberal a ja som smútila zamyslene, že nakoľko bolí Eduarda srdce, keď vidí Ferka popri mne, čo som spozorovala?

Eduard sedel oproti Fánuške a hľadel bľado, zmeravene ustavične na ňu; skoro ju pohltil s očima, a ona chtiac sa na Ferkovi vypomstiť, dôverne sa usmievala na Eduarda.

— Čo vám je? — pýtal sa ma Ferko bojazlive.

Musela som byť veľmi bľadá, keď spozoroval môj zmätok.

Celý večer sme tancovali. Prirôdzené vynasnažovala som sa k Eduardovi zblížiť... Ale sa mi nepodarilo; ustavične sa vrtil okolo Fánuški a toľko tancoval s ňou, že to bolo každému nápadné. Hnevive, nepriateľsky pozerala som naň, a vtedy sa Ferko vždy usmieval.

Keď som sa vrátila ku matke veľmi ma chválila:

— Veľmi dobre, dcéra moja, že si už priateľskejšia k nemu... Môžeš vidieť, že je lásky hodný človek... Ešte si premysliť túto vec... Len buď veselá dcéra moja!

— Oh mama, — vetila som, — teraz už bude všetko tak, ako žiadate.

A ešte v ten večer som zvolila, že pôjdem za Ferka. Privolila som, aby som bola blažená, lebo naraz som to zvedela, že čo stojí detská bláznivosť a opravdová láska. Fánuškina pomoc mi skutočne osožila, trebárs celkom ináč, ako som si to ja predkladala...

Lekár a ľud.

Pravdou bola, je a bude tá všeobecná mienka, že náš ľud hornovidičky bočí od lekára. „Lekár-smrť“, od dávna zná po našich dolách, horách. Nedaj Bože odstúpiť od onoho nespravodlivého hesla.

Návštevy lekára sú daromné. Predpisy, rady ničomné, neosožné. Prečo? Ľahká je odpoveď. Ľud nedôveruje v praktickú lekársku vedu, ľud ešte vždycky viac verí babským liekom, nežli lekárske.

Oh, jak' mnoho a veľké nešťastie pochádza skrze tej nevery, nedôvery! Koľko duší zhynie, koľko rúk pracovitých vyschne, koľko sirôt nevinných túla sa po svete, koľko vdovic utlačeno býva skrze užívanie babských liekov, skrze nedôveru proti lekárovi!!

Zdravotníctvo, — táto najznamenitejšia veda, — v najzriedkavejších pádoch býva upotrebená.

Áno, keď je pozde, keď zvonček umierajúcich ozve sa, bežia pre lekára, bežia zadychčane; ano, keď duša odoberá sa od tela, zalamujú rukami a čakajú pomoc lekársku; áno posilňujú telo zmeravené, dušu odoberajúcu. Pozde milý bratre, pozde! Lekár nevie pomôcť, lebo nemožná vec. Nepreklínaj lekára, lieky a všetkých nevinných na zemi i na nebi! Vinnou je jedine tvoja nedbanlivosť a nedôvera, ba ľahkomyselnosť.

... Cintory sa len naplňujú. Pohrab za pohrabom. Do lona zeme posielajú sa nemlúvniatka, dietky, mládenci i devy, mužovia, ženy, starci. Štatistika, — istá veda to, — presvedčuje nás, že v Uhorsku smrtné pády nadmier sú časté.

Nemoc nešannuje človeka, ba rýchlo odoberá mu telesné i duševné. Paduúc do nemoci: prvá a najrýchlejšia pomoc je lekárska. Skrze jeho praktickú vedu istejšie vyzdravie človek z nemoci, nežli skrze lieky babské.

Skúsenosť a dejiny nám tvrdia v koľkých pádoch usmrtila človeka bobona, ba celé húfy človečenstva.

„Stará baba pri vareške!“ je pravidlom, a dobrým pravidlom. Lekár skúsený, učený, vzdelaný skôr uľaví boľasť telesnú, ako baba svojimi „hókus-pokusami.“

Verte mi priatelia, k „diplomu“, — listina vedy — žiaden trulo, šiflikár neprijde. Dlhé a ťažké roční učenie sa, skusuje, praktizuje mladík, kým „doktorstvo“ zloží. Dobré je on vieksecirovaný, vyobracaný, keď konečne „listinu vedy“, ten „diplom“ má v svojich trasúcich rukách.

Zostal lekárom. Obdrží štáciu. Boľastná to štácia. Ľud nepriateľským citom víta mladého lekára, ktorý oduševnene chystá sa pracovať na poli zdravotníctva.

Bojuje za dobrobyt telesný, miesto zásluhy obdrží: posmech, ohováranie a kliatbu.

Tu je jaseň. Chladné dni, chladné noci. Telo naše je najcitlivejšie v tom čase. Nemoci za päťami chystajú sa oboriť na človeka. Zima je priateľom nemocí.

V zime a na jar najviac hrobov hrobár kope. Milí rodáci! Spojme sily a nedajme sa chorobám.

Spojme silu našu so silou lekárskou a uvidíme prospech toho spojenia.

„V zdravom tele zdravá duša!“ Zdravou dušou radím vám: v nemociah, boľastach telesných, utiekajte sa ku lekárom, vašim dobrým priateľom! Nech je tak.

Meteor.

Počo že ty dievča . . .

Počo že ty dievča	Neplač dievča, neplač
Do kostola chodíš,	Len si popros Boha:
Keď tam vždycky plačeš,	Aby ti milého
Nikdy sa nemodlíš . . .	Prinavrátil znova.

Marienka.

CHÝRNIK.

Všetkým našim ct. čitateľom a priateľom prajeme šťastlivý nový rok.

Slovenské Noviny dostanú za pár dní na ukážku všetci naši ct. predplatitelia. Kto si chce denník tento predplatiť, nech sa čím skôr obráti na vydavateľstvo.

Pluk talianskeho kráľa. Jeho veličenstvo náš kráľ talianskeho kráľa Viktora Emanuela III. vymenoval za majiteľa cis. a kráľ. 28. pešieho pluku, majiteľom ktorého bol prv kráľ Umberto.

Liptovsko-sväto-mikulášsky slúžny Béla Bedő vzdal sa úradu.

Chvála Uhorska. Picard generálny direktor svetovej výstavy v Paríži, takto píše o uhorskom oddelení: „Uhorské oddelenie bolo jedno obrovské majstrovské dielo a nosilo na sebe známku nekonečného umenia. Vaše paloty a stavby, jako i vystavené výrobky a poklady robily mohutný dojem obdivuhodnej civilizácie. Vašich povereníkov a vystaviteľov od počiatku až do posledného dňa výstavy obsýpali chválami. Uhorsko môže byť na to hrdé. Dovoľte, aby som sa Vašej Excellencii poďakoval za Vašu veľkú priazeň a ubezpečil Vás, že toto veľké dielo pokoja r. 1900. ešte silnejšie spojilo naše ľuďy.“

Nešťastne pochodivší kaplán. Kaplán Jozef Bontz išiel 2. deň svätých Vianoc v Kesthelyi do kaštielu grófa Festeticha sv. omšu slúžiť. Grófske kone sa na ceste splašily, čo vidiac kaplán vyskočil z koča, pričom si tvár ťažko ranil, tak že zostal bez seba ležať na zemi. Kone bežaly smerom ku kaštielu, kočiša našli na ceste dochrámaného.

Obete biedy. Úžasný prípad udal sa včera v malej osade Szabó telep zvanej, medzi Malou Pešťou a Erzsébetfalvou. Zámočník Jozef Baumann už dávnejšie bol ochorel a odtedy so svojou početnou rodinou trpel veľkou biedou. Včera predal posledné imanie svoje: jeden starý stôl, za ktorý dostal 2 koruny. Žena jeho za tieto peniaze navarila večeru. Sotva tušila, že poslednú v živote. Keď totiž celá rodinka nasítená ľabla si spať,

Baumann, keď už ostatní spali, vstal a rozoberúc rúry železných kachiel silno zakúril kamenným uhlím, potom pozapchával všetky otvory, ľahol si zas, aby viac nevstal. Keď rano susedia šli sa podívať prečo Baumannovci nevstávajú, našli celú rodinu: muža, ženu a ich päť dietok — mŕtvých. Zadusil ich plyn kamenného uhlia, Baumann tak chcel zachrániť svoju rodinu od ďalšieho hladu a biedy.

S cigarettou okolo pušného prachu. V Oravici kupecký pomocník Otto Tutti stal sa obeťou svojej nepozornosti. Bol na toľko ľahkomyselný, že s horiacou cigarettou v ústach presýpal pušný prach, pri čom z cigarety jedna iskra padla do prachu, ktorý s veľkým rachotom vybuchol a Tuttila roztrhalo na kusy.

Veľké nešťastie na západnom nádraží v Budapešti. V druhý sviatok vianočný udalo sa poľutovania hodné nešťastie na západnom nádraží v v Budapešti. Jedon lokomotív ťahal tri osobné vozne zo siene, pričom železničného kontrolóra Imricha Bollu a železničného strážcu Jozefa Mogyorosyho tak nešťastne odrazil, že oba zostali mŕtví. Nešťastie sa tak udalo, že popred menovanými jachal osobný vlak, a následkom hluku zapríčineného týmto vlakom nepočuli že im aj za chrptom ide lokomotív; nešťastníci stáli práve na kolajnici, kde ich lokomotív obúch usmrtil. Policia zaviedla vyšetrovanie.

KU OBRÁZKU.

Anjelský hrad v Ríme.

Sídlo pápežov, mesto Rím, je jedno z najzaujímavejších miest v Europe. Mesto toto je tak bohaté na rozličné historické pamiatky, jako žiadne iné, okrem toho veľký význam hralo v dejepise blavne preto, že bolo sídlo pápežov.

Jedna z najzaujímavejších budov je na obrázku viditeľný Anjelský hrad, patrivší k Vatikánu, s ktorým je dlhou krytou chodbou spojený. Podstatu hradu tvorí pomník rímskeho cisára Hadriana. Keď pápež Gregor I-vý (od 590—604 roku) vydržoval z príležitosti vtedy panovavšieho moru processiu, zjavil sa mu nad budovou archanjel Michal, prečo pápež Bonifác IV tý dal postaviť nad hrobom cisára Hadriana kapluku, ktorá bola neskoršie mohutnou anjelskou sochou ozdobená a preto sa volá anjelský hrad.

Veľká čiastka budovy je pod zemou, z ďaleka vidno iba mohutnú okrúhlu budovu. Tu sa nachádzajú izby, v ktorých predtým pápeži bývali. Táto prastará budova bola svedkom mnohých krvavých skutkov. Tu bol zabrdúsený pápež Benedik VI, tu zomrel Jobann XIV. a tu bol zfatý Jobann Crescencius. Od roku 1406. nachádza sa hrad v moci pápežov a pápež Klement VII. r. 1527. prestal tu 6-mesačné obliehanie skrz harbonské voje. V novšom čase patrila hrad Francúzom a r. 1866. oddali ho pápežskému vojsku.

ODKAZY REDAKCIE.

Pán *Viecha*: Zaslany dopis sa pred verejnosť nehodí; žeby sa v ňom opísané veci boly staly, to my neveríme, a ponevác bez príčiny nikoho nechceme urážať, z dopisu ani literky sme neuverejňili.

Tlačou cis. a kráľ. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.